

Charita jako místo evangelizace

MICHAL OPATRŇÝ. České Budějovice: TF JU, 2011, ISBN 978-80-7394-250-2, 137 stran

Název další knihy Michala Opatrného výstižně vystihuje, oč mu jde: poukázat na to, že Charita, jakožto organizace s vazbou na církev, může být místem evangelizace, a to jak pro klienty, tak pro samotné pracovníky Charity. To se podle něj stává významným teologickým tématem. Autor v knize upozorňuje na skutečnost, že až donedávna se česká teologie dostatečně nevěnovala Charitě, doslova na ni zapomínala, ačkoli právě Charita je nejvýznamnější charitativní organizací v zemi. Teprve v roce 2010 vyšla od stejného autora publikace *Teorie a praxe charitativní práce*, která se problematice věnuje uceleně a systematicky s ohledem na stávající praxi. Tehdy v ní uváděl na pravou míru pojem charita a poukazoval na souvislosti mezi teologií a sociální prací.¹ V témže roce publikuje další knihu, která jakoby doplňuje onu mezeru v teologické reflexi charitativní práce.

Autor nejprve provádí dva výzkumy (kvantitativní a kvalitativní) mezi pracovníky Diecézní charity Plzeň, které se soustředily na to, jak vzhledem ke své religiozitě a příslušnosti k církvím pojímají svou práci. Zjištěné skutečnosti interpretuje a poté reflektuje nauku katolické církve o evangelizaci. Nakonec nabízí konkrétní způsoby, jak nové poznatky uplatnit v praxi.

V úvodu knihy zaznívá dosavadní diskuse dvou německých teologů Henricha Pompeye a Rolfa Zerfaše o významu a profilu spolupracovníků charity. Jejich diskuse se vede o tom, kdo tvoří pilíř charity. Na jedné straně stojí názor, že nosným pilířem charity jsou „menší společenství věrohodných křesťanů“, tedy ti, kteří žijí ve společenství církve (jsou účastní *communiae*), a mohou tak tedy plnit a rozvíjet úkoly církve, a na druhé straně, že jsou jím všichni ti, kterých se dotýká lidské utrpení, jako například milosrdného Samařana z Ježíšova podobenství, který rovněž nebyl členem lidu Božího a přesto je dáván za příklad toho, jenž naplnil Boží vůli. Opatrný pro svou knihu přebírá stanovisko R. Zerfaše, které by se podle něj mohlo stát inspirací, nebo přímo cestou pro Charitu v ČR.

Autor se dále snaží vyjádřit, že Charita je jakýmsi opomenutým spojníkem mezi církví a společnostmi, resp. křesťanstvím a společnostmi. Charita reprezentuje to, co mají církev a společnost společné: snahu pomoci potřebným v jejich nouzi. Chápeme-li Charitu jako místo, kde se ve svých cílech sjednocuje církev i naše „ateistická“² společnost, pak se Charita stává významným tématem pro praktickou teologii, neboť je místem, kde si lze osvojit víru a naději. Charita se tak stává místem evangelizace. Pojem evangelizace bývá různě chápán, a proto jí autor věnuje celou třetí kapitolu. Rozhodně se brání pojetí Charity jako jakéhosi „církevního trojského koně“ uprostřed společnosti, jehož cílem je všechny obrátit na katolickou víru. Hovoří-li autor o Charitě jako místu evangelizace, pak v tom smyslu, že dává prostor pro předávání evangelijních hodnot potřebným ve společnosti - víru, naději, lásku, bez ohledu na to, zda přijmou víru, či nikoli. Autor píše, a přiklání se tak opět k Zerfašově koncepci, že skrze kvalitní pomoc se svět přibližuje tomu, co ohlašoval Ježíš - evangelium.

Pro uspokojivější odpověď na otázku, zda může Charita sehrát svou roli v rámci evangelizace, věnuje svou pozornost samotným pracovníkům Charity. Trojkrokem praktické teolo-

¹ Recenze na knihu *Teorie a praxe charitativní práce* vyšla v minulém čísle *Caritas et Veritas* (1/2011).

² Uvozovky naznačují vědomí problematičnosti tohoto termínu. Různí autoři jej doporučují nahradit jiným slovem, např. agnostická, „odkřesťanštěná“, apod.

gie vidět-posoudit-jednat nejprve pozoruje vazby mezi církví a charitou u pracovníků charity Plzeň, jakožto vzorku české Charity. Předpokládá přitom, že situace v celé ČR se bude brzy podobat situaci v plzeňské diecézi, jakožto jednomu z nejméně religiózních regionů v zemi. Proto bude mít výzkum vypovídací hodnotu i za několik desítek let a bude zajímat i tradičně křesťanské regiony, jako je v současné době např. Morava. Tyto poznatky dále interpretuje z teologického hlediska a poté, co upřesňuje pojem evangelizace, se z dosavadních poznatků pokouší vyvodit konkrétní praktické závěry, které se nakonec projeví např. ve vzdělávání pracovníků Charity. Důraz je přitom kladen na utváření křesťanského profilu na jedné straně a řízení Charity jako organizace, které bude odpovídat evangeliu, na straně druhé. Zcela konkrétním projevem druhého jmenovaného pak může být třeba zcela transparentní financování Charity. Závěrem práce pak nabízí konkrétní příklady kurzů a seminářů pro pracovníky Charity, které mohou být využity v praxi.

Michal Opatrný opět přináší srozumitelně artikulovaný příspěvek na poli praktické teologie. Na konci každé ucelené kapitoly podává průběžně shrnutí, takže čtenář neztrácí nit v argumentační linii. Je to publikace logická, strukturovaná, přehledná, oproštěná od akademického balastu, takže je snadno stravitelná i pro ty, kteří se teologií a sociální prací profesně nezabývají. Řečeno sportovní terminologií, jeho práce má přesný argumentační „tah na branku“, což je, řekl bych, v mnohých odborných publikacích spíše vzácností. Zároveň se však trpělivě vypořádává se souvisejícími tématy, takže k závěrům nespěchá zbrkle a unáhleně (3. kapitola, v níž poměrně obsáhle vysvětluje pojem evangelizace). To shledávám jako jednu z největších předností jeho práce obecně, nejen co se týče této knihy. Autor se dnes řadí mezi ty, kteří svému oboru rozumí, jsou schopni hlubokého ponoru a zároveň neztrácejí kontakt se čtenářem či posluchačem. Dovede jej srozumitelně oslovit a zaujmout díky civilnímu jazyku, prostého bezobsažného, nasládlého lidově zbožného žargonu. Nezbyvá, než popřát jemu i čtenářům radost z plodů, které, jak doufáme, tato publikace přinese.

Petr Pospíšil